

011521

B 14976

B 14977

UDGRAVNINGSRAPPORT

EIDSVEG 1991

HELLEKISTE

FRA

TIDLIG GERMANSK JERNALDER

Søren Diinhoff

UDGRAVNINGSRAPPORT

EIDSVEG 1991

HELLEKISTE

FRA

TIDLIG GERMANSK JERNALDER

Søren Diinhoff

INDHOLDSFORTEGNELSE:

I. RESUME:	3
II. MÅLSYSTEM:	5
III. METODIK OG FORLØB:	6
IV. ANLÆGSBESKRIVELSE:	7
V. FUNDLISTE:	12
VI. FOTOLISTER:	13
VII. TEGNINGER:	19
VIII. KOPIER AF TEGNINGER:	20
IX. GRAVEDAGBOG:	21

I. RESUME:

Annlegg I: B 14976 , Annlegg II: B 14977

I de to dage 27-28/07 1991 blev gennemført udgravning på lokaliteten Eidsveg Matr. . Gravningen blev gennemført af Søren Diinhoff, som feltleder og Thor Atle Bakken, som fast graver. Dertil var Marianne Nielsen og Thone Meyer Antonsen der i enkelte timer.

Gravningen blev gennemført som en nødgravning idet ejeren af den pågældende matrikel under maskinudgravning i forbindelse med kloakering, var truffet på en lille stensat hellekistegrav. Arbejderne havde observeret flade heller og havde ved lidt gravning med hænder fremdraget keramik. *(Som har fått nr: B 14983)*

Denne keramik skulle være givet videre til endten museet i Bergen eller ligge hos fylkesarkæologen.

Tillige havde ejeren af huset på matrikelen umiddelbart sydøst for lokaliteten villet nedgrave kadavret af en slagtet ged. Herved havde han gravet ned i en tydeligt sort trækulsfarvet fyld. Han havde straks stoppet, idet han antog her var tale om yderligere en grav.

Vi blev tilkaldt og besigtigede graven, den var tydeligt beskadiget og måtte udgraves umiddelbart.

Gravningen af de to objekter blev gennemført på to dage ved den arbejdsstyrke, der i samme tid gravede på Vereide projektet.

Udgravningen af den påtrufne grav Anlæg I i Felt A gav desværre ikke de helt store resultater. Hellekisten viste sig at være næsten helt ødelagt ved opgravningen af maskinen.

Kun en fjerdel af kammeret var tilbage og denne del var tydeligt udhulet af arbejdsfolkene. Alle gravens heller var allerede gravet op og kun rester af karrester fandtes trykket op mod gravens østside.

Al fyld fra graven (inkl. den af arbejdere opgravede fyld) blev tørsoldet. Der fandtes rester af to lerkar og måske ganske små stykker ben, men ikke nok til analyse eller bestemmelse.

Det andet objekt Anlæg II Felt B viste sig at være en større trækulsfyldt grube med ildskørnede sten.

Den samlede konklusion på lokalitetens to anlæg er, at der her i området må være tale om et større bevaret gravfelt, evt. med overlappende bebyggelse, eller offergruber nær grave. Lokale beboere i området kunne berette, hvorledes de i området ved havearbejde overalt støder på lignende fund.

Lokaliteten ligger på en flade, der mod nordvest slutter i den bratte kant ned mod byen Sandane. På denne kant ligger enkelte større rigt udstyrede høje. Disse høje kan være feltets først anlagte høje, eller grave for de mest betydningsfulde personer. De ligger med udsigt ud over den fjord, der sikkert spillede en afgørende rolle for jernaldersamfundet.

Inde bag disse større høje følger så sikkeret et stort felt med både lave høje og fladmarksgrave. Hellekiste Anlæg I synes at være en sådan fladmarksgrav uden markering på overfladen

II. MÅLSYSTEM:

Der kunne ikke iagttages geodætiske målpunkter eller grundskel på lokaliteten. Vi var ikke i besiddelse af disse kort og grundejeren på matriklen sydøst for lokaliteten vidste heller ikke herom.

Der blev derfor udlagt et 12 kvm. stort Felt A ved hellekisten Anlæg I. Det blev udlagt med kompas og orienteret med X-akse S-N og Y-akse V-Ø.

Dette Felt A gengivet på Plantegn. Nr. 1 er tegnet ind i forhold til bygninger og hegn på matriklen sydøst for lokaliteten. Dette ses gengivet i målstok 1:100 på Oversigtstegn. Nr. 4.

Det vil være muligt ud fra et matrikelkort, at indtegne Felt A og Felt B med målfaste koordinater.

Ved den trækulfyldte grube Anlæg II i Felt B udlagdes en 2.5 x 0.5 meter snitgrøft. Denne grøft er gengivet ligeledes på Oversigtstegn. Nr. 4.

Uden faste geodætiske punkter og med langt til anvendelige faste punkter, valgtes en fast fixpunkt på en betonstøbning ude på vejen, der løber langs matriklen mod sydvest.

Dette punkt blev valgt, dels fordi sigtelinien mellem felter og fixpunkt var optimal, men også fordi en evt. relatering til fast punkt med højdekurve, må eksistere et eller andet sted langs denne vej.

Det faste fixpunkt er gengivet på Skitsetegn. Nr. 5. Denne skitse er ikke målfast, men punktet er let genkendeligt. Niveauer gengivet på tegninger er udregnet +/- i forhold til dette punkt.

III. METODIK OG FORLØB:

Udgravningen af hellekisten Anlæg I var præget af anlægets dårlige stand. Jorden i området er meget tør og sandet, derfor ville aktivitet i området let kunne ødelægge den resterende del af objektet.

Forud for gravningen havde folk fra Kommunen fjernet et større træ, der stod på kanten af graven, dvs. på kanten af det hul gravemaskinen havde gravet. Det var nødvendigt, idet træets rødder var frilagte og ikke længere støttede. vi ville risikere at det væltede ned over graven (og os).

Først blev området rundt hellekisten Anlæg I fotograferet i uoprenset tilstand. Det dokumenteres tydeligt, hvilken skade gravemaskinen har gjort på anlæget.

Herefter oprensedes et større område rundt det opgravede hul. Vegetation, buske og grene blev fjernet. Den løse opgravede fyld der lå ved hullet blev tørsoldet.

Et 12 kvm. geografisk orienteret felt blev udlagt. Heri blev fladen grundigt oprenset og den løse fyld i hullet blev tørsoldet.

Rødder fra det fældede træ gennemtrevlede toplaget af fladen. Disse blev fjernet med forsigtighed, da enhver bevægelse kunne ødelægge anlæget.

Hellekisten blev tegnet i profil efter forsigtig oprensning. Det blev skønnet, at en "traditionel" oprensning af graven, dels ville føre til total sammenskridning og måske var så lidt bevaret af graven, at spor snart ville forsvinde.

Al fyld fra graven, al fyld over graven og løsfyld rundt graven er tørsoldet i 4 mm. og 2mm. sold.

Da Fladen over graven var rensed ned til undergrundsniveau viste et cirkulært fyldskifte sig ved siden af graven mod sydvest. Der kunne være tale om en evt. anden grav Anlæg III.

Anlæg III blev oprenset og dekumenteret i fladen. Det blev snittet ind til nær vestlig kant af feltet. Det viste sig hurtigt, at her blot var tale om et naturligt fyldskifte.

Anlæg II var prioriteret lavere end hellekisten Anlæg I, dvs. Anlæg II skulle kun graves i det omfang, der var nok tid.

Der blev lagt en 2.5 x 0.5 meter grøft gennem anlæget og af fylden herfra blev stort set det hele tørsoldet. Anlægget blev gravet i profil, mens selve fladen ikke blev afrenset.

Alle henvisninger til fotonumre og filmnummer relaterer til film- og fotonumre anvendt på Vereide projektet 1991. Billeder fra Eidsveg gravningen indgår i fotoserier herfra.

IV. ANLÆGSBESKRIVELSE:

Anlæg I Grav Hellekiste: B 14976 / 1-5

Beliggenhed:

Hellekisten Anlæg I nøjagtige beliggenhed er indtegnet på Plantegn. Nr. 1 og på Oversigtsplan Nr. 4. Anlægget ligger med centrum i Koordinat 52.4x/51.1y. Det skal erindres, at denne angivelse ikke (endnu) er sat i relation til evt. eksisterende geodætisk målsystem.

På Oversigtsplan Nr. 4 fremgår det målfast, hvorledes Felt A med Anlæg I relaterer sig til faste bygninger og hegnskel i området. Graven ligger tæt NV for gavlen af et lille udhus tilhørende ejeren af den bebyggede matrikel SØ for lokaliteten.

Hellekisten ligger i en fyrretræbevokset ubebygget matrikel, der efterhåndе på alle sider er omgivet af bebyggelse. Området er fladt og synes ikke tidligere, i det mindste i nyere tid at have været bebygget.

Udseende:

Anlægget er kun delvist bevaret, det anslåes, at kun en fjerdel af det oprindelige anlæg er bevaret. I fladen kan der ses en afrundet retangulær nedgravning, der sikkert oprindeligt har været tilnærmet firesidet med 1 x 1 meter nedgravning.

I profilsnittet viser graven sig som en retsidet 0.40 meter dyb nedgravning med affladet bund.

Udenfor graven, i bunden af det maskingravede hul, se Plantegn. Nr. 1, lå tre flade heller med en tykkelse på 10-12 cm. og et stykke borte fra graven lå rester af yderligere en flad sten. De fire sten, evt. flere har oprindeligt dannet sider og måske overligger i en mindre hellekiste. Som graven fremstod i hullet skåret igennem af skovlen og udgravet i centrum af nysgerrige arbejdsfolk, så er det umuligt at vurdere hellekistens oprindelige udseende.

Lagbeskrivelse:

Jordbunden i området bærer tydelige spor af podsolering. Der er tale om en meget finkornet og tør sandfyld. Øverst under lag af fyrrenåle, ved og planter ses en flade med Beigebrunt podsoleret sand Lag 2 på Profiltegn Nr., heri ses hvide og lilla striber af nærmest pulversand. Det vidner om en næsten total udvaskning.

Laget herunder Lag 1 Profiltegn Nr. 3, rummer både den oprindelige overflade, hvorigennem Anlæg I er gravet og selve fylden fra nedgravningen i Anlæg I. Men området er så udvasket, at disse to ikke kan adskilles. Laget står tilbage som en mørkebrun fyld, med ganske lidt trækul. Fylden er ikke podsoleret i Lag 1, men er tydeligt udvasket.

Soldningen af fylden gav ikke de helt store resultater med hensyn til bevarede ben. Der var ganske små fragmenter, men ikke nok til bestemmelse eller videre bearbejdning.

Tolkning:

Der er tydeligt tale om en fladmarksgrav, en mindre hellekiste. Der må være tale om en brandgrav, herom vidner ganske små stykker trækul og uendelig små benstykker, omend de var fåtallige.

Der kan være lidt usikkerhed om gravens oprindelige indhold. Forud for gravningen var optaget keramik, og ud fra det hånd-gravede plyndringshul, så burde en del være fjernet forud for gravningen. Det må formodes at denne keramik er indleveret til museet her i Bergen, eller befinder sig hos fylkesarkæologen. Desværre er jeg ikke i besiddelse af oplysninger herom.

Under udgravningen blev fundet rest af to lerkar. Den meste keramik stod klemmt op mod østsiden af graven. Bund og side på et kar var klemmt sammen på en sådan måde, at det må formodes de oprindelig har stået centralt i graven, men sekundært er presset op mod siden. Der var ikke fyld mellem bund og side, så dele af gravrummet kan have stået tørt forud.

Skårene viser to asbestmagrede lave spandformede lerkar, af en type dere rtypisk for området. De ligger i den tidligste del af ældre germansk jernader.

Den opgravede løse fyld fra graven blev tørsoldet uden videre resultat, så der har sandsynligvis ikke været yderligere genstande i graven, men der er i den løse fyld fundet enkelte genstande af metal og sten. Det er genstande, der ikke umiddelbart behøver tilhøre graven, men vil kunne forventes i ethvert område, hvor mennesker har færde gennem århundreder

Graven ligger efter al sandsynlighed som en af mange grave i et stort gravfelt på Sydfladen oppe bag Sandene. Sammenlignet med de store grave på første række fremme ved kanten, ud mod fjorden, så er denne grav mere "jævnt" bygget og udrustet.

Fund Anlæg I: B 14976

Fund Nr. 1. /1-2

Fund Nr. 2. /2

Fund Nr. 3 /3

Fund Nr. 4. /4

Videnskabelige Prøver Anlæg I: /5

Trækulprøve Nr: 2; Indsamlet fra tørsoldning af central fyld.

Foto Anlæg I:

Film Nr. 26-91, Bill. Nr. 11-12.

Film Nr. 28-91, Bill. Nr. 1-4.

Film Nr. 29-91, Bill. Nr. 1-2, 5-13.

Film Nr. 30-91, Bill. Nr. 15-17.

Film Nr. 64-91, Bill. Nr. 6-7.

Tegninger Anlæg I:

Plantegning Nr. 1.

Profiltegning Nr. 3.

Oversigtstegn. Nr. 4.

Anlæg II Trækulsfyldt Grube: B 14977

Beliggenhed:

Anlæg II i Felt B ligger med formodet centrum i 61.2x/65.7Y. Det ligger 13-14 meter nordøst for Felt A tæt inde ved et hegn, der løber bagud mod NØ fra matriklen sydøst for den udgravede lokalitet.

Området hvor Anlæg II ligger er den samme flade træesbevoksede tørre jordbund. Der er måske lidt forstyrrelse i dette område, det kunne se ud til, at et dræn/kloakering er ført gennem området mod NØ tæt vest forbi.

Udseende:

Gruben blev af tidsmæssige hensyn ikke afrenset i fladen, men kun gennemgravet af en profilgrøft.

I profilsnittet Profiltegn. Nr. 2 viser gruben sig som en 2 meter lang og kun 20 cm. dyb grube. Den har let rundede sider og en lav affladet bund.

Lagbeskrivelse:

Nederst i gruben ses et tykkt, fedt trækulholdigt sort lag. Trækulsstykker på op til 2 cm. længde ses. Fylden er kun let sandblandet i dette Lag 1 på Profiltegn. Nr. 2.

Herover følger et lag ildskørnede sten. De har oprindeligt dannet en flade hen over trækullaget.

Over de ildskørnede sten følger Lag 2, et tydeligt blandet spættet lag. Let humus blandet og iblandet undergrundsmateriale.

Tolkning:

Normalt tolkes trækulsfyldte gruber som Anlæg II, som sikker indikation på bebyggelse. Det kan da heller ikke udelukkes, at dette er tilfældet, men der umiddelbart et par forhold, der kunne pege i anden retning.

For det første ligger gruben i et område, hvor der ellers er tæt med grave. Der vil være tendens til ikke at anlægge bebyggelse midt inde mellem grave, hvis disse grave er kendte i den pågældende periode og hvis der er et kulturelt tilhørsforhold til gravene.

Området heroppe bag Sandane er en stor flade med mange grave, så måske skal vi i første omgang se efter aktivitet omkring gravlæggelse og kult forbundet hermed.

Gruben er i sit udseende lidt speciel. Det er ikke en ordinær koge-grube. Den er stor og den er ikke særlig dyb. En regulær koge-grube har sjældent stor diameter og den ligger nedgravet dybere.

Overfladen af gruben i Anlæg II har ligget meget nær den oprindelige overflade. Der er således kun nedgravet, for at skabe plads til brænde og for at få stenlaget lidt ned i niveau.

Den lave grube er blevet gravet og brænde er fyldt heri. Brændet er blevet antændt, og på et tidspunkt, hvor ilden har været stærk nok er et lag af sten dynget ovenpå. Disse sten har dannet en opvarmet flade, hvorpå eks. et måltid har kunnet tilberedes. Der er ikke tale om et egentligt ildsted.

Efter endt anvednelse er der kastet jord henover ilden. Denne jord Lag 2 på Profiltegn. Nr. 2 er en spættet opblandet fyld. Det er sikkert den jord, der ved gravningen af gruben blev smidt op til siden for hullet. Herved kan forklares at laget består af en blanding af muldet jord og pletter med undergrundssand.

Videnskabelige Prøver: B 14977

Trækulprøve Nr: 1. Taget fra bund af Lag 1 Profiltegn. Nr. 2.

Foto Anlæg II:

Film Nr. 28-91, Bill. Nr. 7-9.

Film Nr. 29-91, Bill. Nr. 3-4, 14-15.

Tegninger Anlæg II:

Profiltegning Nr. 2.

Oversigtstegn. Nr. 4.

Anlæg III Naturligt Fyldskifte:

Tæt vest for hellekisten Anlæg I observeredes et mindre fyldskifte. Det viste sig ved grävning, at der var tale om et naturligt fyldskifte.

V. FUNDLISTE:

Fund Nr. 1: Keramikskår til to mindre asbestmagrede spandformede
B 14976/1-2 lerkar. Dele af sider og en enkelt bund. Det ene kar
kan anslåes til 10 cm. højde og med en diameter på
ca. 9 cm.. Fundet i grav Koordinat 52.7x/51.6y.

Fund Nr. 2: To lerkarskår, side- og randskår. Af samme type som
B 14976/ 1-2 fund nr. 1. Fundet i løs fyld ved siden af grav.
Koordinat 51x/52Y.

Fund Nr. 3: To stykker metalslagge fundet i løs fyld SV for
B 14976/3 graven. Koordinat 51x/52Y.

Fund Nr. 4: Flintafslag fundet i løs fyld Koordinat 51x/52Y.
B 14976/4

VI. FOTOLISTER:

Hasselblad S/H Papir
Kodak PXP 120
Film Nr. 26-91

Nr.	Blænde	Lukke	Mot	Motiv	Sign.
1	5.6	60	SV	Lok 11 Profilgr. L-N 43-42y	SD
2	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N 42-41y	"
3	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N 41-40y	"
4	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N 40-39y	"
5	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N 39-38y	"
6	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N 38-37y	"
7	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N 37-36y	"
8	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N ca. 36-35y	"
9	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N ca. 35-34y	"
10	5.6	60	"	Lok 11 Profilgr. L-N ca. 34-33y	"
11	4	15	N	Eidsveg Felt A Anlæg I oprenset	"
12	4	15	"	Eidsveg Felt A Anlæg I oprenset	"

Hasselblad S/H Papir
Kodak PXP 120
Film Nr. 28-91

Nr.	Blænde	Lukke	Mot	Motiv	Sign.
1	4	60	N	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	SD
2	4	30	"	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	"
3	4	30	V	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	"
4	5.6	30	"	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	"
5	4	60	S	Eidsveg Anlæg III oprens. flade	"
6	5.6	60	"	Eidsveg Anlæg III oprens. flade	"
7	4	1	N	Eidsveg Felt B Anlæg II profil	"
8	4	1	"	Eidsveg Felt B Anlæg II profil	"
9	4	4	"	Eidsveg Felt B Anlæg II profil	"
10	5.6	60	SØ	Lok 19 Profilgr. Ø-V østende	"
11	5.6	60	NØ	Lok 19 Profilgr. S-N	"
12	5.6	60	SV	Lok 19 Grube i Ø-V profil i snit	"

Pentax Dias
 Agfa Agfachrome 100
 Film nr. 29-91

Nr.	Blænde	Lukke	Mot	Motiv	Sign.
1	5.6	125	N	Eidsveg Anlæg I før udgravn.	SD
2	5.6	125	NØ	Eidsveg Anlæg I før udgravn.	"
3	5.6	125	"	Eidsveg Anlæg II før udgravn.	"
4	5.6	125	N	Eidsveg Anlæg II før udgravn.	"
5	2.8	60	"	Eidsveg Anlæg I opr. Profil	"
6	5.6	15	"	Eidsveg Anlæg I opr. Profil	"
7	4	60	"	Eidsveg Anlæg I opr. Profil	"
8	4	60	Ø	Eidsveg Anlæg I udrasede sten	"
9	4	60	V	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	"
10	5.6	30	"	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	"
11	4	60	N	Eidsveg Anlæg I i oprens. flade	"
12	2.8	30	V	Eidsveg Anlæg I gravet u. udgr.	"
13	4	30	"	Eidsveg Anlæg I gravet u. udgr.	"
14	4	15	N	Eidsveg Felt B Anlæg II profil	"
15	4	8	"	Eidsveg Felt B Anlæg II profil	"
16	5.6	125	N	Lok 17 Vest Felt m. grundfjeld	"
17	8	125	"	Lok 17 Vest Felt m. grundfjeld	"
18	5.6	125	V	Lok 17 Vest Felt m. grundfjeld	"
19	5.6	125	SØ	Lok 17 Øst Felt Profil m. fjeld	MN
20	5.6	125	"	Lok 17 Øst Felt Profil m. fjeld	"
21	5.6	125	"	Lok 17 Øst Felt Profil m. fjeld	"
22	5.6	125	"	Lok 17 Øst Felt Profil m. fjeld	"
23	5.6	125	"	Lok 17 Øst Felt Profil m. fjeld	"
24	8	125	Ø	Lok 19 Før udgravning	SD
25	8	125	N	Lok 19 Før udgravning	"
26	8	125	"	Lok 19 Før udgravning	"
27	5.6	60	N	Lok 19 Sten/grube i Profilgrøft	"
28	5.6	60	S	Lok 19 Sten/grube i Profilgrøft	"
29	11	30	NØ	Lok 19 Profilgrøft 48-49x/50y	"
30	11	30	"	Lok 19 Profilgrøft 48-49x/51y	"
31	8	125	"	Lok 19 Profilgrøft Ø-V syddel	"
32	8	125	"	Lok 19 Profilgrøft Ø-V norddel	"
33	8	125	N	Lok 19 Profilgrøft Ø-V samlet	"
34	5.6	30	SV	Lok 19 Grube i Ø-V Profilgrøft	"
35	-	-	-	Folk på felt	"
36	-	-	-	Folk på felt	"
37	-	-	-	Folk på felt	"

Olympus S/H Papir
Kodak TMX T-MAX
Film nr. 30-91

Nr.	Blænde	Lukke	Mot	Motiv	Sign.
1	-	-	NV	Lok 13 Aftørvede omr. mod NV	TB
2	-	-	"	Lok 13 Aftørvede omr. mod NV	"
3	-	-	"	Lok 13 Nedgravet felt mod NV	"
4	-	-	"	Lok 13 Nedgravet felt mod NV	"
5	-	-	S	Lok 13 Udsigt over gloppefjord	"
6	-	-	"	Lok 13 Profil 1 fra højre	"
7	-	-	"	Lok 13 Profil 2 fra højre	"
8	-	-	"	Lok 13 Profil	"
9	-	-	"	Lok 13 Profil 1 fra venstre	"
10	-	-	"	Lok 13 Profil 2 fra venstre	"
11	-	-	NV	Lok 14 Felt før aftørv. mod VNV	"
12	-	-	SØ	Lok 14 Felt før aftørv. mod ØSØ	"
13	-	-	"	Lok 13 Felt før aftørv. mod ØSØ	"
14	-	-	"	Lok 14 Felt før aftørv. mod ØSØ	"
15	-	-	NØ	Eidsveg Felt før oprens.	"
16	-	-	NV	Eidsveg Felt før oprens.	"
17	-	-	NØ	Eidsveg Felt før oprens.	"
18	-	-	Ø	Lok 7 Aftørvet. grøft mod elv.	"
19	-	-	-	Lok 7 Aftørvet felt rute	"
20	-	-	-	Lok 7 Aftørvet felt rute	"
21	-	-	-	-	-
22	-	-	-	-	-
23	-	-	-	-	-
24	-	-	NØ	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	TB
25	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
26	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
27	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
28	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
29	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
30	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
31	-	-	"	Lok 7 Profil fortl. fra V mod H	"
32	-	-	-	Lok 7 Prøvestik 6 (Cl4) dat.	"
33	-	-	-	Lok 14 Profilgrøft	"
34	-	-	-	Lok 14 Profilgrøft	"
35	-	-	-	Lok 14 Profilgrøft	"
36	-	-	-	Lok 14 Profilgrøft	"

Pentax Dias

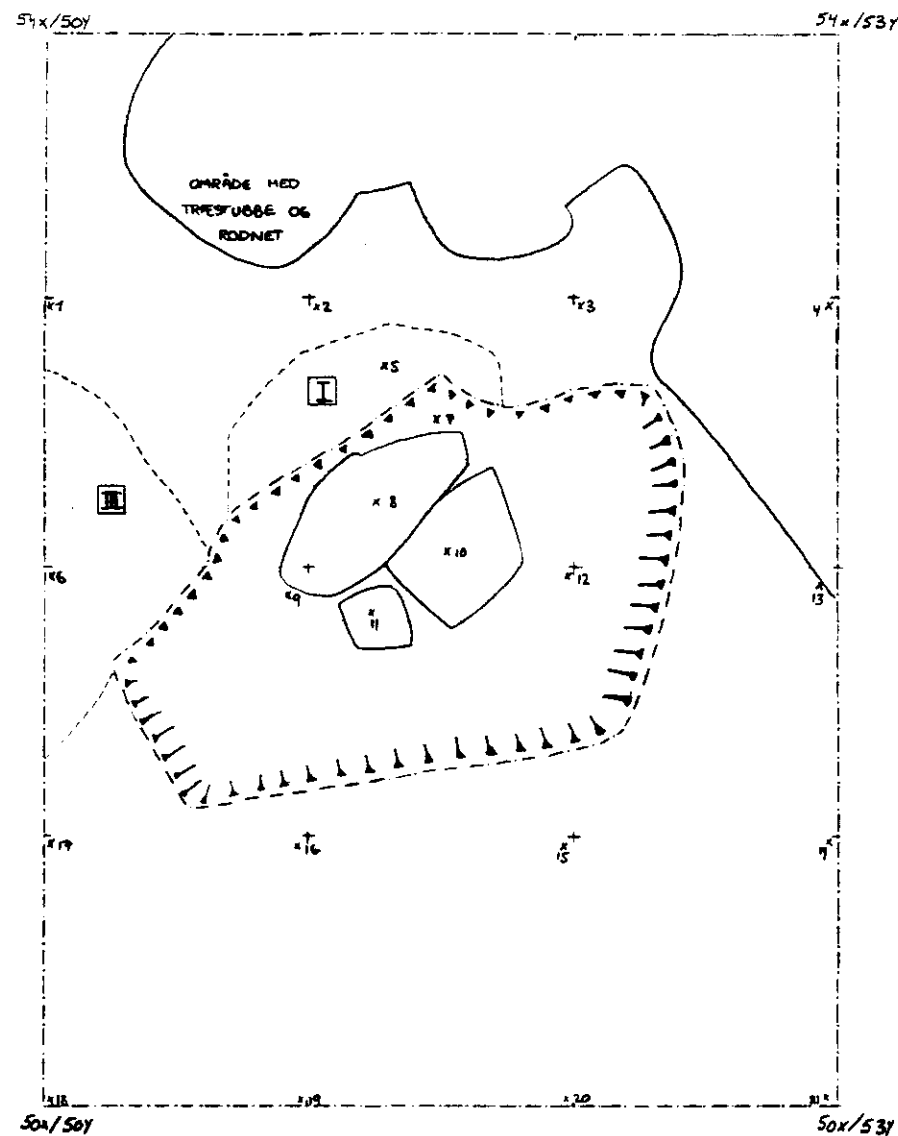
Film nr. 64-91

Nr.	Blænde	Lukke	Mot	Motiv	Sign.
1	-	-	Ø	Lok 14 Oversigt felt mod Ø	TB
2	-	-	SØ	Lok 13 Oversigt felt m. SSØ	"
3	-	-	-	Lok 13 Profil	"
4	-	-	-	Lok 13 Profil	"
5	-	-	-	Lok 13 Profil	"
6	-	-	NØ	Eidsveg før oprensning	"
7	-	-	SV	Eidsveg før oprensning	"
8	-	-	-	Lok 7 Aftørvet profilgrøft	"
9	-	-	V	Lok 7 Aft. profilgr. mod V	"
10	-	-	-	Lok 7 Folk på felt	"
11	-	-	-	Lok 7 Ildsted nær elv under udgr.	"
12	-	-	-	Lok 14 Profilgrøft	"
13	-	-	-	Lok 14 Profilgrøft	"
14	-	-	-	Lok 7 Felt før aftørvning	"
15	-	-	V	Lok 4 Lok 5 Høj og Boplads	"
16	-	-	-	Lok 5 Gravhøj set i tørv	"
17	-	-	SV	Lok 7 Felt oversigt mod VSV	"
18	-	-	SØ	Lok 7 Felt oversigt mod ØSØ	"
19	-	-	SØ	Lok 5 Gravhøj med fos i baggrund	"
20	-	-	SØ	Lok 5 Felt oversigt mod ØSØ	"
21	-	-	-	Lok 7 Grube i profilgr. NV ende	"
22	-	-	-	Lok 7 Grøft nær elv med ildsted	"
23	-	-	NV	Lok 31 Profilgrøft med grube	"
24	-	-	"	Lok 31 Trappesten til hustuft	"
25	-	-	SØ	Lok 22 Profilgrøft med ildsted	"
26	-	-	"	Lok 22 Profilgrøft med ildsted	"
27	-	-	NØ	Lok 22 Profilhul med grube/nedgr.	"
28	-	-	NV	Lok 19 Felt oversigt	"
29	-	-	-	Ørsta Komm. Mognr 18 Ødegård	"
30	-	-	-	Ørsta Komm. Mognr 18 Ødegård	"
31	-	-	-	Ørsta Komm. Mognr 18 Ødegård	"
32	-	-	-	Ørsta Komm. Mognr 18 Ødegård	"
33	-	-	-	-	-
34	-	-	-	-	-
35	-	-	-	-	-
36	-	-	-	-	-

VII. TEGNINGER:

Tegn. Nr.	Motiv	Dato Sign.	Top niv	Bnd niv	Beskr.: Sign.	Afsluttet
1	Plantegning af Felt A Anlæg I	28/07 SD	X	-	SD	08/10-91
2	Profiltegn. af Anlæg II Felt B	28/07 SD	-	-	SD	08/10-91
3	Profiltegn. af Anlæg I Felt A	28/07 SD	-	-	SD	08/10-91
4	Oversigtstegn. af Felt A og B målfast mod hus mod sydøst	28/07 SD	-	-	SD	08/10-91
5	Skitsetegn. med angivet fast fix-punkt.	28/07 SD	-	-	SD	08/10-91

VIII. KOPIER AF TEGNINGER:

NIVEAU

1	13	13	-11
2	14	14	5
3	13	15	11
4	-14	16	23
5	13	17	6
6	10	18	9
7	56	19	6
8	46	20	6
9	53	21	5
10	34		
11	46		
12	45		

EIDSVÆG

PLANTEGN. NR 1

FELT A, ANLÆG I

1:20

28/07-91 SÅREN DIINHOFF

SITUATION EFTER AFRENSNING

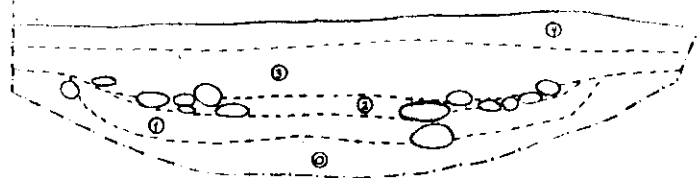
AF PODSOL LAG OVER

GRÅN I

SY

60,35x/64,61

62,4x/66,81

EIDSVEG
PROFILTÆGN NR. 2
FELT B; ANLÆG II
1:20
28/07-91 SØREN DIINHOF

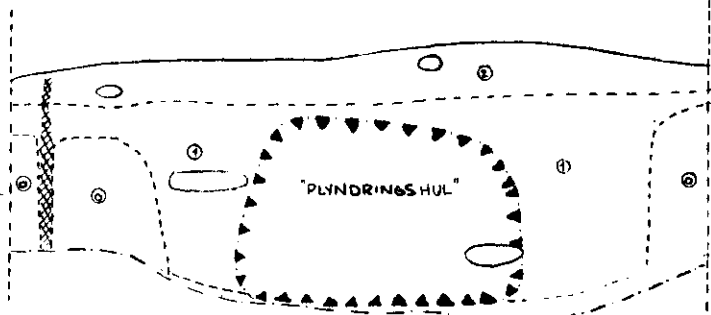
- ④: RØD/GULBRUN LYST GRUSBLANDT UNDERGRUNDSAND. INDEHOLDT EN DEL STØRRE STEN (DIAM 20 cm) I TOPPEN.
- ①: SORT STÆRKT TRÆKULHOLDIGT LET SANDBLANDET LAG. TRÆKULSPARTIKLER PÅ OG 2 cm STØRRELSE.
- ②: UNDERGRUNDSAND OG STEN, LIGT OMBLANDET MED HUMUS. OPPRINDELIGT OMBLANDET OG REDEPOMENT MATERIALE FRA GRAVING AF ANLÆG II.
- ③: GRÅBRUN STENFYLT SANDET LET TRÆKULSPALT "KULTIVERT" HUMUSHOLDIGT, MEN PODSOLERET.
- ⑤: BEGE BRUNT VEKSELVÆKSEL/RØDLAG PODSOLPÅVirket.

SY

52,16x/50,651

52,65x/52,031

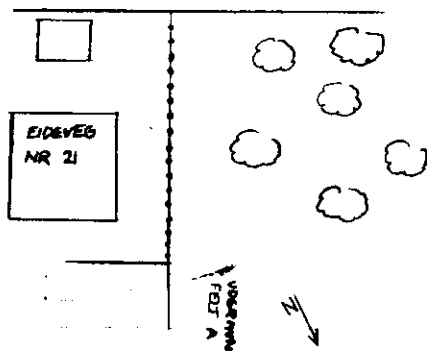
FIX 16

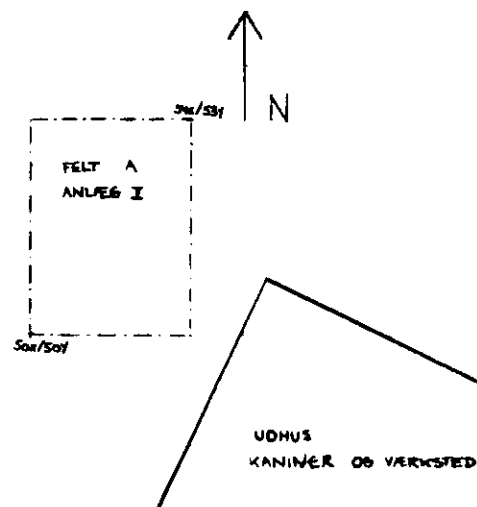
EIDSVEG
PROFILTÆGN NR. 3
FELT A, ANLÆG I
1:10
28/07-91 SØREN DIINHOF

- ④: GULBRUN ORANGE GRUSET UNDERGRUNDSAND.
- ①: MØRK GRÅBRUN SANDET GRAVFYLD INDEHOLDT LIDT TRÆKUL OG GANSKE SMÅ BENSTUMPER. LAGET GÅR I ET MED FLADEREKKNENDE LAG OVER ①. HULET SKYLDES LAGETS STÆRKT PODSOLEREDE TILSTAND.
- ②: BEGE BRUNT LYST PULVER SAND OVER ET HVIT PULVER EN UDPRÆGET PODSOLFYLD.

HEGN
 1000 METER HEGN PÅ
 BETER LØST
 FAST FIX PÅ HÅNT
 AF BETER OVERHØJE
 EIDEVÆG

EIDSVÆG
 SKITSETEGN NR 5
 FAST FIX PUNKT
 IKKE MÅLFEST
 28/07
 Søren Jørgensen

50/104
 FELT B
 ANLÆG II

EIDSVÆG
 OVERSIGTSTEGN NR 4
 FELTER A OG B I TERNGÅRD
 1:100
 28/07-91
 Søren Jørgensen

IX. GRAVEDAGBOG:

Lørdag 27/07-91.

På felt: Fra morgen SD (Søren Diinhoff), TA (Thar Atle), senere MN (Marianne Vedeler Nielsen) og TH Thone.

Vejret: Varmt tørt vejr med solskin og lette skyer.

SD og TA ankommer til lokaliteten om morgenen. Den fremstår som tydelig skadet af gravemaskine. Der ses et 2 x 1 meter stort hul i en tør sandet flade. Siderne af hullet virker sammenskredne og der ligger en del løs fyld og sten både i hullet og på flden rundt.

Gravemaskinen har gravet 55 cm. I bunden af hullet ses tre større flade sten og på fladen nær hullet ligger en afbrækket kant af yderligere en flad sten. I nordsiden ses et mørkt spor, en nedgravning, hvilket må tolkes som nedgravningen til graven. Desværre ser det ud til, at den eller de, der ved maskingravning fandt graven, har hullet den vel meget ud. Der hvor gravens centrum måtte være er nu et udhuldet hul.

Gravemaskinen har tydeligvis gravet ned gennem siden af et gravanlæg, der må tolkes som en mindre hellekiste. Arbejdsfolkene fandt ved gravningen lidt keramik.

Folk fra kommunen har fjernet et stort træ, der stod tæt nord for hullet. Stammen er savet over og slæbt nogle meter bort. Det ser ikke ud til dete har skadet graven yderligere.

Vi tager enkelte billeder af situationen før udgravning, der dokumenterer anlægets beskadigede tilstand. Anlægget, den formodede hellekiste benævnes Eidsveg Anlæg I (romertal).

Grundejeren af huset syd for lokaliteten har dagen forinden berettet, at da han skulle grave resterne af en slaget ged ned i området tæt ved Anlæg I, er han stødt på trækul i jordfylden og har følgelig standset gravning.

Dette hul fremstår som et lille spadegravet stik på ca. 20 cm dybde. I den opgravede fyld ses tydeligt trækulstykker. Dette benævnes Eidsveg Anlæg II (romertal).

Vi starter med den formodede hellekiste Anlæg I. Den fremstår rodet og forstyrret og første opgave er at rydde fladen rundt graven, for at få overblik over anlægget og få løsfyld ryddet bort.

Da graven er forstyrret, men den opgravede fyld ladet tilbage ved kanten af nedgravningen, så er det nødvendigt at solde den løse fyld rundt nedgravningen. Jorden, den opgravede fyld er meget sandet, derfor rigges blot til tørsoldning.

Der udlægges derefter et 3 x 4 meter stort Felt A rundt Anlæg I (Fig. 1). Der er ingen synlige geodætiske punkter i området og

jeg er ikke i besiddelse af matrikelkort. Derfor udlægger jeg blot et N-S orienteret felt, der senere vil blive målt ind i forhold til nærliggende bygninger.

Indenfor de 12 kvm. skal fladen renses grundigt op og løsfylden opgravet fra hullet soldes.

Det store træ kommunen fjernede umiddelbart nord for graven er nu fjernet og vil ikke få graven til at skride sammen, men rodnettets er intakt og strækker sig ind over graven. Maskinfolkene fra kommunen havde overvejet at rive det op, af ren venlighed, men undlod det, de var ikke helt sikre på om det ville være rigtigt. Tak og lov det ikke skete, da ville hele gravet være skredet sammen. Men der tilbagestår et større oprensningsarbejde rundt disse rødder, der sikkert også vil blive vanskelige at fjerne.

Vi får området ryddet for vegetation og sat målsystem i stand. MN og TH dukker op og vi starter fjerne og solde løsfylden. Anlæg I fremstår i snit herefter som det fremgår af (Fig. 2).

Det hul gravemaskine har lavet skærer graven. Dette hul er i sig selv et profilsnit og skal blot renses op og rettes lidt til. Jeg vælger at rense det op i nuværende udseende, fotografere det og tegne det. Det er ikke sikkert, at profilen vil kunne stå meget længere. Skrider det sammen vil information gå tabt. Hvis der derimod vil kunne tegne en bedre profil senere, så vil dette ske. Nu fremstår profilen uden sten og med et større centralt "plyndringshul" (udhullet af findere).

Vi starter afrense det øverste vækstlag ned til et i profilen tydeligt markeret podsollag. I dette vækstlag findes en del moderne fund som tegl, glas, porcelæn og en metaldåse. Ved denne oprensning frilægges det bevarede rodnet fra det fjernede træ.

Det tager en del tid at fjerne dette rodnet. Går vi for hårdt til værks vil hullet skride sammen. Derfor må rødderne afsaves og fjernes en af gangen med stor forsigtighed. Vi låner en motersav af grundejeren syd for lokaliteten.

Soldning af den løse fyldmasse rundt graven giver lidt fund af forskellig karakter, bla. keramik.

Det går podsollag overlejrer tydeligt nedgravningen, dvs. podsollaget er udviklet efter gravlægningen. Det skal ikke tolkes som nogen vurdering, at jorden ikke var lige så mager på den tid, Selve fylden i nedgravningen svarer til en tynd lagstribet under podsollaget. Dette lag må være den oprindelige flade, hvorigennem Anlæg I er gravet. Den er nu så udvasket, at det ikke lader sig gøre udskille forskellen mellem fylden i graven og den oprindelige flade.

Podsollaget fjernes rundt resterne af rodnettets og soldes. Det giver ingen fund. Det kunne betyde, at alle fund i vækstlaget er senere. Hvad der indtil nu er fundet er recent eller opgravet af maskinen ved gravning af hullet.

Den afrensede flade, der nu opstår tegnes og fotoregistreres. Det viser sig desværre alt for tydeligt, at kun meget lidt af kammeret står tilbage. Der er spor efter yderligere 20 cm af en sikkert oprindelig rektangulær 1 x 1 meter nedgravning. Det ser ud til maskinen har fået væltet alle sten ud og maskinfolkene har udhulet resten af graven. Det er et held vi lod profilen tegne og registrere ved første oprensning. Havde vi renset yderligere op, ville der ikke have været mere at tegne.

Søndag 28/07-91.

På felt: SD, TA og senere TH.

Vejret: Solskin fra morgen, men skyet og mørkt op over dagen.

Vi starter udgrave selve gravkammeret, det der er tilbage. Alt soldes naturligvis. Det viser sig kun alt for rigtigt, at selve kammeret er helt forstyrret. Trykket op langs østsiden af kammeret findes keramik, rester af min. to kar. Det findes på en sådan måde, at denne position må være sekundær, forårsaget af maskine, eller af folkenes udhulning af kammeret. Der findes et større parti af et spandformet lerkar, med bunden trykket op mod inderside af karret (Fig. 3). Karret har vel været intakt oprindeligt. Men er blevet ødelagt ved gravning, bunden er brækket og presset op mod siden, karret er sikkert blevet presset op mod kammerets side.

Tæt ved siden af Anlæg I ses nu i den oprensede flade noget, der svarer til nedgravningen til Anlæg I. Det kunne dreje sig om et tredje anlæg, måske endnu en hellekiste og denne gang ikke forstyrret. Det navngives Anlæg III, det fotograferes og er med på fladetegning af Felt A.

Der lægges et snit gennem Anlæg III og det viser sig hurtigt, at fyldskiftet i overfladen skyldes udeukkende naturlige forhold, Anlæg III er blot naturlig.

Anlæg II står tilbage på hvad benævnes Felt B. Planen var at udgrave Anlæg I og hvis tid var, se på Anlæg II. Fladen rundt Anlæg II oprenses og den løse fyld soldes. Der er en del trækul, men ingen yderligere fund. Der var set en del benstumper i fylden, men ved nærmere undersøgelse viser dette sig at være hvide porøse småsten.

Pgr. af tidspres er dette ikke muligt, at afdække en større flade rundt Anlæg II. Der Udlægges derimod en 2.5 meter lang og 1/2 meter bred grøft gennem Anlæg II. En stor del af fylden tørsoldes uden fund.

Grøften viser en tydelig brandgrube med trækul og ildskørnede sten, med en diameter på ca. 2 meter, stikkende 40-50 cm under fladen.

Profilsnittet i grøften tegnes og fotograferes og der tages en trækulsprøve. Yderligere undersøgelse må stå hen til senere.